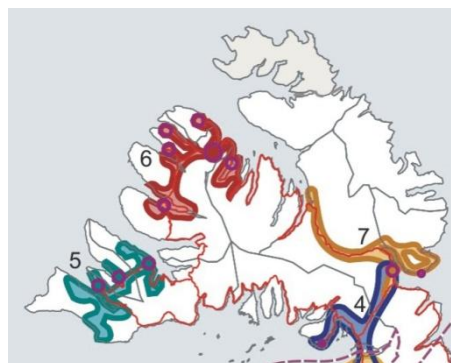

Vestfirðir

Til Vestfjarða heyra níu sveitarfélög, Ísafjarðarbær, Bolungarvíkurkaupstaður, Súðavíkurhreppur, Vesturbyggð, Tálknafjarðarhreppur, Reykhólahreppur, Árneshreppur, Kaldrananeshreppur og Strandabyggð. Íbúafjöldi þeirra er samtals 6.955 sem eru 2,18% af íbúafjölda landsins. Í þessum sveitarfélögum eru 13 þéttbýliskjarnar.

Atvinnulíf og hagvöxtur

Hvergi á landinu er sjávarútvegur jafnmikilvæg atvinnugrein og á Vestfjörðum (Hagfræðistofnun og Byggðastofnun, 2011). Árið 2009 var sjávarútvegur 38% af framleiðslu í þessum landshluta og er hlutfallið hvergi nærri þessari tölu í öðrum landshlutum. Árið 1990 voru á Vestfjörðum 10 stærri frystihús og sjö rækjuverksmiðjur og fjöldi togara og togbáta þjónustaði þessi fyrirtæki. Í dag eru sex frystihús, tvær rækjuverksmiðjur og fimm togarar. Þessi samdráttur hefur án efa haft áhrif á íbúaþróun, þó ekki sé hægt að slá því föstu að það ráði úrslitum. Vestfirðir eru eini landshlutinn þar sem framleiðsla dróst ekki saman árið 2009, samkvæmt skýrslu um hagvöxt landshluta, og hvergi mældist meiri vöxtur en þar árið 2008. Árin á undan var hagvöxtur hins vegar minni á Vestfjörðum en annars staðar á landinu. Á undanförunum árum hefur eftirspurn aukist eftir nýjum fiski og góðar samgöngur skipta því enn meira máli en áður. Í greiningu Þórodds Bjarnasonar í varnar-

Kennitölur - landshluti	Vestfirðir
Lán Byggðastofnunar - staða 30.4.2012	3.388.333.611
sem hlutfall af heildarlánveitingum	20,21%
Vanskil	375.286.836
sem hlutfall af vanskilum í landshlutanum	11,08%
Íbúafjöldi 1. janúar 2012	6.955
Íbúafjöldi 1. janúar 2012 - karlar	3.557
Íbúafjöldi 1. janúar 2012 - konur	3.398
Íbúafjöldi - hlutfall af íbúafjölda landsins	2,18%
Íbúafjöldi - hlutfall karlar	51,14%
Íbúafjöldi - hlutfall konur	48,86%
Atvinnuleysi 2011	3,30%
Atvinnuleysi 2011 - karlar	3,00%
Atvinnuleysi 2011 - konur	3,70%
Starfafjöldi hjá viðskiptavinum BST	579
Útlán pr. stöðugildi	5.852.044

Tafla 1. Vestfirðir - nokkrar kennitölur

og vaxtarsvæði eru Vestfirðir allir skilgreindir sem varnarsvæði. Varnarsvæði skilgreinir hann sem svæði sem eru „almennt fámenn og dreifbýl og eiga yfirleitt við erfiðar samgöngur og umtalsverða fólksfækkun að stríða“ (Þóroddur Bjarnason, 2010). Samgöngur við Ísafjörð hafa batnað mikið undanfarið ár en árið 2009 var bundið slitlag komið á leiðina frá Reykjavík til Ísafjarðar sem að auki hefur styst mikið með vegabótum. Enn eru slæmar samgöngur milli svæða á Vestfjörðum sem hamla samstarfi og draga úr vægi Ísafjarðar sem þjónustukjarna og miðstöðvar. Sunnanverðir Vestfirðir eru enn þá mjög einangraðir, einkum á veturna. Þá er langsótt og oft torsótt fyrir íbúa Reykhólahrepps af sömu sökum að sækja þjónustu til Patreksfjarðar eða Ísafjarðar. Á meðan vel árar í sjávarútvegi má gera ráð fyrir að atvinnulíf í þessum landshluta verði áfram sterkt en líta verður til þess að enginn landshluti er jafn viðkvæmur fyrir sveiflum í þessari atvinnugrein og Vestfirðir (Hagfræðistofnun og Byggðastofnun, 2011). Atvinnuleysi á Vestfjörðum hefur verið með því minnsta á landinu undanfarið en fábreytni í atvinnulífi er helsti veikleiki landshlutans þegar fram í sækir. Mun lægra hlutfall íbúa á

Vestfirðum hefur lokið háskólanámi en landsmeðaltal, sérstaklega gildir það um karla, en hins vegar hefur hærra hlutfall karla lokið iðnnámi. Þá hefur hærra hlutfall lokið starfsnámi í framhaldsskóla en á landsvísi. Sérstaka athygli vekur hlutfall kvenna sem aðeins hefur lokið grunnskólaprófi eða minna og er langt umfram landsmeðaltal, á meðan hlutfall karla í þeim menntunarflokki er aðeins lítillega yfir landsmeðaltali (Byggðastofnun, 2012).

	Vestfirðir		Landið allt	
	Karlar	Konur	Karlar	Konur
Grunnskólapróf eða minna	24%	42%	22%	27%
Starfsnám í framhaldsskóla	6%	8%	3%	6%
Stúdentspróf	13%	13%	14%	19%
Iðnnám/ verknám/ meistaraþróf	43%	10%	31%	9%
Grunnnám í háskóla	11%	22%	19%	27%
Framhaldsnám í háskóla	3%	5%	10%	11%

Tafla 2. Vestfirðir - menntunarsstig í samanburði við landið allt

Vinnusóknarsvæði

Fjögur vinnusóknarsvæði þéttbýlisstaða eru á Vestfirðum:

- Reykhólar (270)
- Sunnanverðir Vestfirðir (1184)
- Norðanverðir Vestfirðir (4830)
- Strandir (672)

Svæðin skarast á milli Reykhóla og Búðardals annars vegar og Reykhóla og Stranda hins vegar en það gerir skiptinguna aðeins óljósari. Á sunnanverðum Vestfirðum eru þrjú sveitarfélög, Tálknafjarðarhreppur, Vesturbyggð og Reykhólahreppur. Á norðanverðum Vestfirðum eru líka þrjú sveitarfélög, Ísafjarðarbær, Bolungarvíkurkaupstaður og Súðavíkurhreppur en til Ísafjarðarbæjar heyra nokkrir þéttbýlisstaðir, auk Ísafjarðar. Það eru Suðureyri, Flateyri, Þingeyri og Hnífsdalur. Það eru því sjö þéttbýliskjarnar á norðanverðum Vestfirðum og er Ísafjörður langstærstur. Á Ströndum voru fjögur sveitarfélög, Árneshreppur, Kaldrananeshreppur og Strandabyggð. Á Ströndum eru tveir þéttbýlisstaðir, Hólmavík og Drangsnæs.

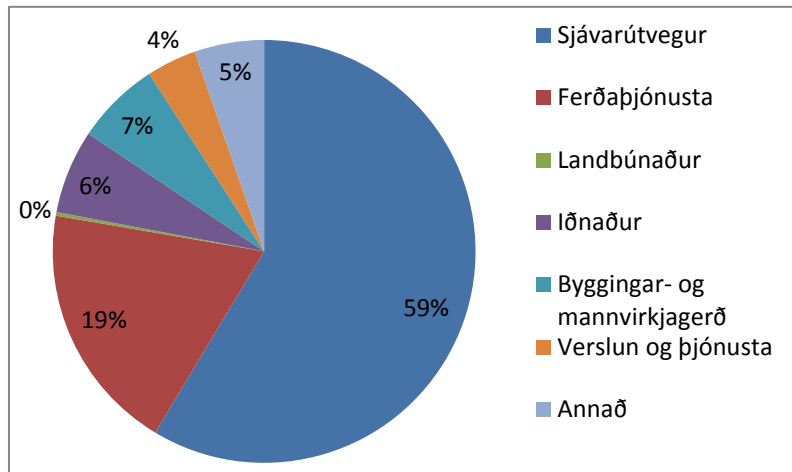
Kennitölur - vinnusóknarsvæði	Reykhólar	S-Vestfirðir	N-Vestfirðir	Strandir
Lán Byggðastofnunar - staða 30.4.2012	100.345.629	1.356.279.621	1.516.143.007	415.565.354
sem hlutfall af heildarlánveitingum	0,60%	8,09%	9,04%	2,48%
Vanskil	38.170.101	146.672.262	144.467.728	11.437.335
sem hlutfall af vanskilum á svæðinu	38,04%	10,81%	9,53%	2,75%
Íbúafjöldi 1. janúar 2012	271	1.186	4.826	672
Íbúafjöldi - hlutfall íbúa landsins	0,08%	0,37%	1,51%	0,21%
Starfajöldi hjá viðskiptavinum BST	2,00	234,00	297,00	47,00
Meðaltekjur á landinu öllu	4.077.900	4.077.900	4.077.900	4.077.900
Meðaltekjur á ári	3.071.868	3.769.927	3.971.976	3.448.376
Hlutfall af meðaltekjum á landinu	75%	92%	97%	85%
Km frá höfuðborgarsvæði í þéttbýliskjarna	220,5	400	455	233

Tafla 3. Vinnusóknarsvæði á Vestfirðum - nokkrar kennitölur

Svæðin sem um ræðir eru misstór en sameiginlegt einkenni þeirra allra er að stoðir atvinnulífsins liggja í sjávarútvegi og afurðum tengdum honum. Meðaltekjur eru lægri á öllum vinnusóknarsvæðunum en meðaltekjur á landinu öllu, og með því minnsta á landinu á vinnusóknarsvæðinu í kringum Reykhóla.

Lánveitingar Byggðastofnunar á Vestfjörðum og samfélagsleg áhrif

Útlán Byggðastofnunar til Vestfjarða í dag standa í 3.388 mkr eða um 20,2% af útlánasafni stofnunarinnar, og er hlutfallið næst hæst á Vestfjörðum af öllum landshlutum. Vanskil eru um 11% af útlánum á svæðinu. Á bak við þessi útlán eru 579 störf á Vestfjörðum en það þýðir um 5,8 mkr/starf. Sjávarútvegur er aðal atvinnuvegurinn á Vestfjörðum og endurspeglast það í lánveitingum Byggðastofnunar á svæðið, en um 59% lána stofnunarinnar í

Mynd 1. Vestfirðir - skipting lánasafns Byggðastofnunar eftir atvinnugreinum m.v. stöðu 30. apríl 2012

landshlutanum eru til sjávarútvegs. Ferðaþjónusta hefur verið í sókn á Vestfjörðum eins og víða um landið og eru nú um 19% lána stofnunarinnar á Vestfjörðum til fyrirtækja í ferðaþjónustu. Hlutfallið í öðrum atvinnugreinum er mun lægra og lán til landbúnaðar mælast varla í þessum landshluta. Eitt megininkenna, og þar með veikleiki atvinnulífs í byggðarlögum á Vestfjörðum, er að það hvílir oft á einni meginstöð, einu hlutfallslega stóru sjávarútvegfyrtækni með jafn vel meiri hluta starfa í viðkomandi byggðarlagi.

Á sunnanverðum Vestfjörðum eru um 66% af lánum stofnunarinnar til sjávarútvegs. Lánin dreifast á fleiri atvinnugreinar á norðursvæðinu enda er atvinnulíf þar fjölbreyttara. Mest hefur verið lánað til sjávarútvegs á suðursvæðinu, um 47% og um 91% lána á Ströndum er til sjávarútvegs. Er þetta ekki tvítekning? Hlutdeild Byggðastofnunar í fjármögnun fyrirtækja á svæðinu er töluverð og mörg dæmi um að þessi fyrirtæki hafi ekki haft aðgang að fjármagni annars staðar. Samfélagsleg áhrif lánveitinga stofnunarinnar eru líklega hvað mest í þessum landshluta. Mörg störf eru á vegum þeirra fyrirtækja á Vestfjörðum sem eru í viðskiptum við stofnunina og oft um að ræða hátt hlutfall vinnufæra manna á hverjum stað. Svo tekin séu dæmi um mikilvægi þessara starfa fyrir byggðarlögin þá er rúmlega helmingur starfa á Tálknafirði hjá fyrirtækjum sem eru í viðskiptum við stofnunina, og um þriðjungur starfa í Vesturbyggð (Iðnaðarráðuneytið, 2011).

